

Příloha č. 1

a) Šun e vorbi taj phen, pa sos-i i vorba.

b) Phen, sar žan e vorbi pala jejkhávres kadej, sar so šunes le.

Kodo Rom, savo kharado-j pe páťiva Romende, musaj-i te ikrel o románo sokáši taj te žanel te vezetij pe kadej, sar pasolij pe ando romanimo.

“Kharado sim pe páťiva!” Kecavi vorba šaj phenel Rom, savo kharado-j pe páťiva Romende. Kodola Rom, save kharaven e Romes pe páťiva, síkaven páťiv e texanesa taj e pijimasa.

Paj páťiv hasnálinas te vorbinas vi atunči, kana šuvas angla varikas pi mesáli o pijimo, atunči phenas kaki vorba: “Ťa šukára páťivake”. Vaj te si palaj mesáli maj but žejne, phenas: “Tumára šukára páťivake”. Kadi vorba nađon šukár-i.

No andej Rom i páťiv naj feri kodo, hoť o manuš emberitime-j, de vi kodo-j, hoť o manuš paťiválo Rom-i, taj kecave Romes dedrág-i, o manuš te kharavel pe páťiva.

c) Rakh ávri sa e vorbi, te šaj phenes palpále i vorba pa kadala phušimátura.

1. So-j i páťiv?

2. So site ikrel kecavo žejno, savo kharavel varikas pi páťiv?

3. Soski vorba site phenel o manuš, te šol pi mesáli o pijimo?

[pro učitele]

a) Šun e vorbi taj phen, pa sos-i i vorba. I páťiv.

b) Phen, sar žan e vorbi pala jejkhávres kadej, sar so šunes le.

Kharado sim pe Pátíva!

Kecavi vorba šaj phenel Rom, savo kharado-j pe páťiva Romende. Kodola Rom, save kharaven e Romes pe páťiva, sikaven páťiv e techanesa taj e pijimasa. No andej Rom i páťiv naj feri kodo, hoť o manuš emberitime-j, de vi kodo-j, hoť o manuš paťiválo Rom-i taj kecave Romes dedrág-i, o manuš te kharavel pe páťiva. Kodo Rom savo kharado-j pe páťiva Romende, musaj-i te ikrel o románo sokáši taj te žanel te vezetij pe kadej, sar pasolij pe ando romanimo. Paj páťiv hasnálinas te vorbinas vi atunči, kana šuvas angla varikas pi mesáli o pijimo, atunči phenas kaki vorba: “Ťa šukára páťivake”. Vaj te si palaj mesáli maj but žejne, phenas: “Tumára šukára páťivake”. Kadi vorba nađon šukár-i.

Jsem poctěn pozváním!

Takovou větu můžeme slyšet od Roma, který je pozvaný na nějakou romskou oslavu. Romové, kteří ho pozvali, jsou povinni svého hosta uctít jídlem a pitím. Už samotné pozvání je projevem úcty - dotyčný člověk je čestný a pozvat ho na oslavu je potěšení. Když je rom pozvaný na oslavu, musí dodržet všechny romské zvyky a chovat se slušně. Slovo úcta používáme i tehdy, když před někým postavíme na stůl pití. To se pak musí říct: “Na tvoji počest!” Pokud je u stolu více lidí, používá se tato fráze: “Na vaši počest!” Tyto fráze jsou skutečně moc pěkné.

c)

1. Paj páťiv vorbinas, te si variko kharado ká e Rom taj kado žejno si paťiválo.
2. Site ikrel o románo sokáši taj te vezetij pe kadej, sar pasolij pe ando romimo.
3. Ťa šukára páťivake.